

Fionn Finity agus Slighe Matamataig an Sù: Faidhle Fiosrachaidh Ainmhidhean

Seo beagan fhìrinnean spòrsail is inntinneach co-cheangailte ri matamataig mu na beathaichean a tha a' nochdadh san sgeulachd.

Cinn-fhionna Gentoo:

- Faodaidh cinn-fhionna gentoo dàibheadh gu doimhneachd 665 troigh agus fuireach fon uisge airson seachd mionaidean.
- Fhad 's a tha iad a' snàmh, faodaidh iad astar suas ri 22 mìle san uair a ruighinn.
- Bidh cinn-fhionna gentoo inbheach a' dàibheadh a lorg biadh suas ri 450 uair san latha.

Cinn-fhionna an Rìgh:

- 'S e cinn-fhionna an rìgh an dàrna gnè cinn-fhinn as motha (is iad cinn-fhionna an ìmpire an fheadhainn as motha).
- Faodaidh iad dàibheadh gu doimhneachd iongantach gus èisg a shealg – uaireannan suas ri 300 meatair!

Cinn-fhionna Rockhopper:

- Is iad na cinn-fhionna rockhopper an gnè cinn-fhinn as lugha ann an Sù Dhùn Èideann.
- Bidh cinn-fhionna rockhopper gu tric a' breith dà ugh, agus tha an dàrna fear tòrr nas motha.

Siorafan

- Tha casan sioraif meud truinnsear dìnneir, le trast-thomhas de 30cm.
- Tha teanga sioraif gorm-uaine agus eadar 45cm agus 50cm a dh'fhaid.
- Is e an sioraf am mamal as àirde san t-saoghal. Tha eadhon siorafan ùr-bhreith nas àirde na a' mhòr-chuid de dhaoine!

Muncaidhean Feòraig

- Faodaidh 100 ainmhidh a bhith ann am buidheann muncaidhean feòraig.

Muncaidhean Capuchin

- Mar as trice bidh cuideam eadar 2 agus 5 cg ann an capuchin donn.
- Faodaidh meud buidhne a bhith suas ri 30, ach timcheall air 18 ainmhidh sa chumantas.
- Faodaidh na caractaran bragail seo a bhith beò suas ri 45 bliadhna ann an sù.

Mathan-grèine Malayach

- Is e am mathan-grèine an gnè mathain as teirce agus as lugha san t-saoghal, mu 1.2 meatair a dh'àirde.
- Faodaidh an teanga ruighinn 25cm a dh'fhaid agus bidh iad ga cleachdadh gus mil agus biastagan fhaighinn à craobhan.
- Faodaidh mathan-grèine cuideam suas ri 68kg a ruighinn air sgàth 's gu bheil iad dèidheil air mil.

Macaw Ruadh

- Air iteag, faodaidh iad astar suas ri 40 mìle san uair a ruighinn.

Fiadh Breac Visayach

- Tha Fèidh Bhreac Visayan nam beathaichean gu math sòisealta, mar as trice rim faighinn ann am buidhnean de thrì gu còignear.
- Às dèidh ùine torrachais timcheall air 240 latha, mar as trice bidh iad a' breith aon laogh.

Beach-gobhair Giuthais (Pine Hoverfly)

- Tha trì earrannan orains air mionach an fheadhainn fhireann, agus aon gu leth air an fheadhainn bhoireann.
- Chaidh larbha a chlàradh a' maireann airson trì bliadhna mus deach e na phupa agus a dh'fhàs e na inbheach
- B' e 13,231 an àireamh bu mhotha de larbhachan a chaidh a thoirt a-mach ann am bliadhna.
- B' e -17°C an teòthachd a b' ìsle a dh'fhuiling larbha ann am prògram briodachaidh glèidhteachais Comann Rìoghail Ainmh-eòlach na h-Alba (RZSS). Reoth na larbhachan uile agus an uair sin dh'ath-bheothaich iad iad fhèin nuair a bha iad air leaghadh.
- Cha robh ach aon choille san RA far an robh fios gun robh Beach-gobhair Giuthais beò mus do thòisich am prògram briodachaidh. Tha iad a-nis ma sgaoil ann an ceithir àiteachan ùra.

Laomann Dorcha (Dark Bordered Beauty Moth)

- Chaidh 4,849 ugh laomainn torrach a thoirt a-mach ann am prògram briodachaidh an RZSS.
- B' e 130 an àireamh bu mhotha de dh'uibhean a bhreith aon laomann.
- B' e 32 latha an aois bu shine a chaidh a dhearbhadh airson laomann aig prògram briodachaidh an RZSS.
- Tha trì àiteachan san RA far a bheil Laomainn Dhorcha rim faighinn.
- Gu ruige seo, tha an RZSS air 3,086 de gach ìre-beatha (uibhean, burrasan agus inbhich) a leigeil ma sgaoil.

Cait-fhiadhaich

- Thàinig cait-fhiadhaich a Bhreatainn timcheall air 9,000 bliadhna air ais.
- Chaidh 28 cat-fiadhaich a leigeil ma sgaoil ann am Pàirc Nàiseanta a' Mhonaidh Ruaidh le *Saving Wildcats*.
- Ann an 2023, rugadh 24 cat-fiadhaich a-muigh air an dùthaich.
- Tha ùine torrachais cait-fhiadhaich 62-63 latha.
- Bidh piseagan cait-fhiadhaich a' fàgail am màthar aig timcheall air còig gu sia mìosan gus a bhith neo-eisimeileach.
- Fhuair cait-fhiadhaich dìon laghail ann am Breatainn ann an 1988.

Mion-each-aibhne

- Faodaidh mion-each-aibhne ruith aig astar suas ri 30 mìle san uair!
- Is e an ùine torrachais airson mion-each-aibhne sia mìosan.
- Tha craiceann olach aca agus bidh iad beò gu suas ri 40 bliadhna a dh'aois.
- Faodaidh iad suas ri 68kg de ghlasraich ithe gach latha.
- Bidh cuideam eadar 160kg–270kg ann am mion-each-aibhne inbheach.

Losgann Puinnseanta Gorm (Blue Poison Dart Frog)

- Bidh iad a' breith eadar aon agus trithead ugh.
- Faodar fireann is boireann na gnè seo aithneachadh bho chèile le cumadh an òrdagan - tha cumadh cridhe air an fheadhainn fhireann agus cumadh cruinn air an fheadhainn boireann.

Siompansaidhe

- Bidh siompansaidhe a' breith aon uair gach còig bliadhna.
- Faodaidh iad àirde 167cm a ruighinn nuair a tha iad a' seasamh dìreach.
- Faodaidh an fheadhainn fhiadhaich a bhith beò gu suas ri 46 bliadhna a dh'aois.
- Lorgar siompansaidhean ann an 21 dùthaich Afraganach.

Gibbon Bàn-ghruaidh (Buff-Cheeked Gibbon)

- Tha gàirdeanan gibboin mòran nas fhaide na an casan agus, le bhith a' cleachdadh gluasad luasgaidh gàirdean-thar-ghàirdean ris an canar *brachiation*, faodaidh iad luasgadh nas luaithe tro chraobhan nas urrainn do dhuine ruith air an talamh.
- Faodaidh iad leum 40 troigh aig astar 35 mìle san uair fhad 's a tha iad 200 troigh os cionn na talmhainn.

Muncaidh Titi Coparach (Coppery Titi Monkey)

- Bidh aon bhèibidh aca gach bliadhna. Is e an t-athair an uair sin a bhios a' toirt cùram dha, ga ghiùlan bho 48 uairean a thìde an dèidh breith gus am bi e 6 mìosan a dh'aois.

Casuaraidh a Deas (Southern Cassowary)

- Tha ladhar a-staigh 12cm a dh'fhaid coltach ri sgian air casuaraidh agus faodaidh iad breaban cumhachdach dà-chasach a thoirt do rud sam bith a shaoileas iad a tha na "chunnart" dhaibh fhèin no dha na h-iseanan aca.

Na fìrinnean uile bho <https://www.edinburghzoo.org.uk/animals/animal-inhabitants>, le fiosrachadh a bharrachd bho luchd-obrach Sù Dhùn Èideann agus Pàirc Fiadh-bheatha na Gàidhealtachd.